

ENRIC PUJOL

Enric Pujol Casademont (Figueres, 1960), doctor en història per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), és autor d'*El descrèdit de la història* (1993), *Ferran Soldevila i els fonaments de la historiografia catalana contemporània* (1995) i *Història i reconstrucció nacional* (2003). Ha dirigit els volums *L'exili català de 1936-1939. Un balanç* (2003), *Noves aportacions* (2006) i *Història, memòria i identitat* (2006). Ha estat codirector del *Diccionari d'historiografia catalana* (2003). Amb Albert Balcells

ha redactat *La Mancomunitat de Catalunya i l'autonomia* (1996) —amb la col·laboració de Jordi Sabater— i també *Història de l'Institut d'Estudis Catalans* (2002-2007) —amb la col·laboració de Santiago Izquierdo. Amb Felip Solé ha publicat *Exilis* (2007). Ha realitzat, amb Jaume Santaló, el projecte museològic i museogràfic del Museu de l'Exili de la Jonquera (2001-2007) i ha estat comissari de l'exposició i del catàleg corresponent «Carles Fages de Climent. Poètica i mítica de l'Empordà» (2002-2003), conjuntament amb Rafael Pascuet. Ha estat director de la Casa de la Generalitat a Perpinyà (2004-2005) i coordinador de l'Àrea d'Història i Pensament Contemporani del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya (2005-2007). El 2009 va ser comissari de l'exposició «El somni republicà. El republicanisme a les comarques gironines (1900-1936)», inaugurada a la Casa de Cultura de Girona, i director del llibre catàleg col·lectiu que se'n va fer. Darrerament ha estat comissari de l'exposició «300 onzes de setembre» per al Museu d'Història de Catalunya (2014). Actualment és professor de la Universitat Autònoma de Barcelona, adscrit al Departament d'Història Moderna i Contemporània, i és membre de la Junta de Govern del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya.

La relació amb l'Administració local i el projecte d'estatut d'autonomia de 1919

Els ajuntaments catalans tingueren un paper fonamental en la conformació i en el desenvolupament de la Mancomunitat. En un principi, la mateixa idea de creació d'una mancomunitat de diputacions es vinculà a una reforma de l'Administració local espanyola. Tot i que aquesta no fou la via que féu possible el nou organisme, un cop constituïda la Mancomunitat, els ajuntaments foren cabdals perquè pogués funcionar, atès que van ser una de les principals fonts de finançament. Per bé que la Mancomunitat disposava d'una partida provincial, una part important dels seus ingressos eren impostos directes i indirectes que eren recaptats pels municipis i que, fins al 1920, foren pagats pels ajuntaments a les diputacions i, després, directament a la Mancomunitat. D'aquí que, quan el 1918 es plantejà la campanya en favor de l'autonomia política del Principat de Catalunya, els municipis fossin els agents que engegaren el moviment. Es va associar l'autonomia catalana a l'autonomia municipal i, des dels ajuntaments, es va demanar que se'ls descarregués d'haver de finançar diputacions i Mancomunitat i que aquests organismes tinguessin mitjans propis, fruit de la transferència de competències feta per l'Estat espanyol. Aquesta campanya en favor de l'autonomia política que impulsaren els ajuntaments va dur a una amplíssima mobilització social i a la conformació d'un front unitari entre els partits catalans que, malauradament, no va poder obtenir l'objectiu volgut. Tanmateix, serví perquè s'elaborés un projecte d'estatut, el 1919, que tingué el suport de 1.072 ajuntaments catalans, que representaven el 99 % de la població del Principat. És un text que val la pena analitzar, amb un mínim de profunditat, per veure les aspiracions que, des de la *realpolitik*, es feren en aquells moments, ja que fou elaborat amb la voluntat d'arribar a trobar una solució de compromís amb el Govern espanyol. Una sortida negociada que es revelà impossible per la intransigència de Madrid i per l'esclat, en aquell moment, d'una greu conflictivitat social a Catalunya.

